

[Snapshot]

Nie Bądź
Głuchy
na Kulturę

www.kulturagluchych.pl

Snapshot dla specjalistów od PR

MIĘDZY USZAMI

KRAKOWSKA FUNDACJA ROZWOJU
EDUKACJI NIESŁYSZĄCYCH
IM. MARKA MAZURKA

lider projektu:

far beyond business

partner projektu:

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

dofinansowanie:

Brief

Kogo nazywać głuchym a kogo Głuchym? W jaki sposób przedstawiać Głuchych w materiałach prasowych? Za pomocą jakiej symboliki? Najlepsze sposoby na dotarcie do Głuchych? Na te i inne pytania znajda Państwo odpowiedzi w tym krótkim streszczeniu raportu na temat uczestnictwa w Kulturze Głuchych – snapshotcie dla specjalistów od PR.

Głusi / głusi / niesłyszący?

Pisząc o osobach niesłyszących/głuchych, powinniśmy być świadomi niejednoznaczności stosowanych w Polsce określeń, w tym w szczególności powinniśmy być wyczuleni na stosowanie dużej litery w słowie „Głuchy”, gdyż osoba głucha (małą literą) i Głucha (dużą literą) mają trochę inny sens. Szerszym znaczeniem jest „osoba głucha” pisana z małej litery, którego synonimem jest określenie „niesłyszący/a”. Tutaj rozumieć będziemy osoby głuche, jako posiadające fizyczne, wrodzone lub nabyte deficyty biologiczne uniemożliwiające lub w znacznym stopniu utrudniające słyszenie. Natomiast przez osoby Głuche pisane dużą literą, rozumieć będziemy osoby słyszące lub niesłyszące, identyfikujące się z subkulturą / społecznością Głuchych. Unikać natomiast należy określenia „głuchoniemy”, gdyż jest ono odbierane jako pejoratywne. Uważa się, że nazwa ta podwójnie stygmatyzuje niesłyszącego, jako człowieka bez języka, niesłyszącego i niemówiącego. Głusi tymczasem komunikują się bez problemu, mają własny język wizualno-przestrzenny – język migowy.

Symbolika osób Głuchych

Społeczność głuchych ma wiele symboli m.in. symbol dłoni, lecz ma on wiele znaczeń, nie tylko dla Głuchych. Stąd postanowiono ustalić turkusowy kolor jako symbol zarezerwowany wyłącznie dla ww. społeczności by odróżnić ją od innych społeczności. Kolor turkusowy jest symbolem zaufania, nadziei i wiary w siebie i innych ludzi.

Ogólnie przyjętym międzynarodowym symbolem Głuchych jest motyl. Motyle są głuche, a porównanie języka migowego do ich barwnych i trzepocących skrzydeł dopełnia znaczenia tego symbolu.

Często pojawia się też motyw rąk, które są podstawowym narzędziem komunikacyjnym w języku migowym, którego używają Głusi. Pojawia się także motyw ucha, choć w ten sposób Głusi kojarzeni są przede wszystkim przez osoby słyszące, w kategorii pewnych braków – dysfunkcji. Motywy dłoni i motyla mają wymiar bardziej pozytywny, bo zwracają uwagę na możliwości, potencjał.

W materiałach promocyjnych pojawia się też często motyw daktylografii, czyli motyw dłoni przedstawiających poszczególne litery.

Co się źle kojarzy?

1. Ucho przekreślone – jest to symbol głęboko zakorzeniony w tradycji, bardzo czytelny w świadomości osób słyszących i niesłyszających, jednak identyfikuje on głuchych przez wariant negatywny, braków w systemie percepcji, w związku z tym bywa odczuwany negatywnie.
2. Rodzinny pies – czyli głucha osoba, na którą wśród słyszącej rodziny nie zwraca się uwagi, np. w trakcie imprezy rodzinnej.

Savoir-vivre Głuchych

Część zachowań akceptowanych społecznie jest wspólna dla Głuchych i słyszających. Istnieją jednak zachowania specyficzne dla grupy Głuchych.

A. Nawiązanie komunikacji

W języku migowym konieczne jest nawiązanie między rozmówcami kontaktu wzrokowego. Krzyk w przypadku osoby Głuchej nie pomoże, w związku z tym możemy wykorzystać:

1. Machanie ręką w kierunku osoby Głuchej ruchem pionowym dłoni (ruch nadgarstka góra-dół), czyli trochę inaczej, niż przy pożegnaniu.
2. Klepanie – jeśli osoba Głucha stoi do nas odwrócona plecami lub stoi bokiem, a chcielibyśmy nawiązać z nią kontakt, można to zrobić poprzez lekkie poklepanie jej w okolicy ramienia. Ale uwaga, klepięcie w inne miejsce ciała niż obszar rąk lub ramion rozmówcy np. w okolicie karku, pleców, głowy, nóg jest niestosowne.
3. Uderzanie w stół – jeśli osoba Głucha je posiłek, w celu zwrócenia jej uwagi poprawnym zachowaniem jest stukanie w stół otwartą dłonią. Ta metoda, dzięki drganiom przenoszonym przez powierzchnię, jest skuteczna dla przywołania większej grupy osób siedzących przy jednym stole.
4. Tupanie – dzięki drganiom przenoszonym przez podłogę, pozwala przywołać grupę osób znajdujących się w danym pomieszczeniu.
5. Miganie światłem – sposób sprawdza się do zwrócenia na siebie uwagi większej grupy osób w dużej Sali.
6. Rzucanie czymś lekkim w oddalonego od nas rozmówcę (np. poduszką, papierkiem zwiniętym w kulkę). Rzucać należy jednak lekko, celując w dolną część ciała i tylko do osób, które znamy. Nie ma mowy o rzucaniu do starszej, obcej osoby.

B. Utrzymanie/zrywanie komunikacji:

1. Jeśli zobaczysz migających ze sobą Głuchych nie przechodź między nimi, gdyż przechodząca między rozmówcami inna osoba, powoduje chwilowe zerwanie kontaktu wzrokowego, a tym samym przerwanie komunikacji.
2. Odrywanie wzroku od rozmówcy i „błądzenie” nim wokół jest niegrzeczne i wpływa negatywnie na przebieg komunikacji.
3. Nadmierne potakiwanie głową może zostać zrozumiane jako objaw lekceważenia i działa rozpraszająco.
4. Trzeba utrzymywać kontakt wzrokowy. Bez kontaktu wzrokowego nie ma komunikacji w języku migowym. Dotyczy to także rozmowy za pośrednictwem tłumacza – powinniśmy patrzeć na naszego rozmówcę a nie na tłumacza.
5. Śledzenie wzrokiem dłoni partnera rozmowy, zamiast patrzenia mu w oczy. Podstawowy błąd popełniany przez osoby zaczynające naukę języka migowego. Zachowanie takie dekoncentruje i stresuje osoby Głuche. Ręce migającego nie niosą całego przekazu. To oczy i twarz (mimika) w ogromnej mierze nadają znaczenie gramatyczne i decydują o sensie wypowiedzi.

Inne ważne kwestie:

- 1) Brawa – oklaski. W sytuacji nagradzania występu osoby Głuchej zwyczajne oklaski zostają zastąpione oklaskami „wizualnymi”. Unosi się wtedy ręce, rozcapierza palce i kręci rękami, jakby chciało się wkręcić żarówkę.
- 2) Smacznego – Chcac życzyć smacznego osobom Głuchym siedzącym przy stole, stuka się dwukrotnie kostkami zamkniętej dłoni w stół.
- 3) Głusi nie mają w zwyczaju zwracać się do nowo poznanych osób per pan/pani. Od razu przechodzą na ty. Nie mają problemu z przestrzenią prywatną, to dla nich całkowicie naturalne.
- 4) Nie powinniśmy gapić się na osoby Głuche migające w publicznym miejscu.
- 5) Nikt niestety nie znalazł dobrego sposobu, by Głuchy dobrze czuł się w towarzystwie osób słyszących nie znających migowego. Pojawiło się nawet negatywne określenie „psa rodzinnego” dla osoby Głuchej w rodzinie osób słyszących, która zawsze bywa pomijana/ignorowana na rodzinnych imprezach.
- 6) Jest kilka rzeczy, które mogą utrudnić osobie Głuchej odczytanie wiadomości z ruchu warg (o ile Głuchy posiada taką umiejętność), a są to: bujna broda/wąsy, mówienie przez zęby, kręcenie/poruszanie głową w trakcie mówienia.

Jak docierać do społeczności Głuchych?

Przede wszystkim przez Internet, który jest głównym narzędziem komunikacji osób głuchych. Wykorzystać można grupy na portalach społecznościowych, np. na facebooku. Głusi często używają też ogólnych portali informacyjnych, takich jak wp.pl, onet.pl czy tvn24, ale także dedykowanych portali dla osób Głuchych, m.in. stronę Polskiego Związku Głuchych czy portali głusi.pl

Dobłą praktyką powinno być przygotowanie przekazu w języku migowym – przynajmniej w jakiejś najprostszej formie i umieszczenie odpowiedniego filmu na np. YouTube. Wykorzystać można też SignWriting (pisemny zapis migów), jednak nie jest on jeszcze wszędzie powszechnie znany.

Współpraca partnerska z organizacjami działającymi na rzecz osób Głuchych albo z instytucjami działającymi w ich interesie jest bardzo pomocna, bo można wtedy dotrzeć do dodatkowych osób głuchych (np. metodą kuli śnieżnej), czy wykorzystać już posiadane bazy stałych uczestników.

Najważniejsze informacje

1. Szacuje się, że w Polsce żyje od 30 do 100 tys. osób niesłyszących (i ok. 1 mln osób z różnym ubytkiem słuchu).
2. Znaczna liczba osób niesłyszących to osoby 50+, które często straciły słuch w wyniku głuchoty starczej. Nie należy ich utożsamiać z Kulturą Głuchych, bo dorastali oni jako osoby słyszące, dlatego też będą mieć bezproblemowy kontakt ze słowem pisany w języku polskim (jako że posługiwali się nim przez całe życie). Najczęściej nie posługują się oni żadną wariacją języka migowego, w związku z tym w kategorii redukcji barier dla osób niesłyszących należy tę grupę traktować niezależnie.
3. Szczególna sytuacja osób Głuchych w świetle polskiego prawa, podobnie zresztą jak ma to miejsce w wielu innych krajach, wynika z faktu nadania im statusu osób niepełnosprawnych.
4. Pakiet rozwiązań prawnych określających prawa osób niepełnosprawnych wpływa w istotnym stopniu na sytuację osób niesłyszących na rynku pracy, w sprawach edukacji i w innych sferach życia społecznego. Jednocześnie w obowiązującym systemie prawnym w bardzo niewielkim stopniu odzwierciedla fakt, że osoby Głuche mają swoją własną kulturę opartą o odrębny język niefoniczny. W związku z tym istnieją merytoryczne podstawy, aby osoby Głuche traktować zarówno jako osoby niepełnosprawne oraz jako przedstawicieli mniejszości kulturowych.

The image features two white line-art butterflies on a solid blue background. One butterfly is positioned in the upper left quadrant, and the other is larger and positioned in the lower right quadrant. The text 'KRAKÓW 2014' is centered between the two butterflies.

KRAKÓW 2014